

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 13Svp/14/2022
Identifikačné číslo spisu: 9622200275
Dátum vydania rozhodnutia: 7. februára 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Martinčeková
Funkcia: predsedníčka senátu, sudkyňa spravodajkyňa
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:9622200275.3

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Martinčekovej a členov senátu JUDr. Kataríny Benczovej, JUDr. Violy Takáčovej, PhD., JUDr. Michala Matulníka, PhD. a Mgr. Kristíny Babiakovej, v právnej veci žalobkyne: S. U., J.. XX.XX.XXXX, G. Y. Č.. XXX, právne zastúpená advokátskou kanceláriou KubalaLegal s.r.o., so sídlom Rozvojová č. 2, Košice, proti žalovanému: Marián Čuhanič, J.. XX.X.XXXX, G. Y. Č.. X, právne zastúpený JUDr. Jurajom Kusom, advokátom so sídlom Nám. osloboditeľov č. 10, Michalovce, v konaní vo veci ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy - starostu obce Tibava, konaných dňa 29. októbra 2022, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky žalobu zamieta.

Žalovaný má voči žalobkyni právo na náhradu dôvodne vynaložených trov konania v celom rozsahu.

O d ô v o d n e n i e

I. Žalobné dôvody

1. Žalobkyňa sa žalobou zo dňa 8.11.2022 domáhala vyhlásenia volieb starostu obce Tibava za neplatné. Svoju žalobu odôvodnila týmito skutočnosťami:

Dňa 2.11.2022 X. K. našiel za kultúrnym domom v obci Tibava, v ktorom sa počas volieb nachádzala volebná miestnosť, približne 10 ks obálok s volebnými lístkami. V súvislosti s uvedeným sa začalo trestné konanie. Ďalej namietala, že minimálne v 41 prípadoch osoby po príchode do volebnej miestnosti žiadnemu z prítomných členov volebnej komisie nepreukázali svoju totožnosť občianskym preukazom. Napriek tomu bolo týmto osobám v rozpore s § 24 ods. 2 zákona o voľbách umožnené hlasovať. Rovnako sa tak stalo aj pri troch osobách, ktoré vo voľbe hlasovali mimo volebnej miestnosti do prenosnej volebnej schránky (ďalej aj „PVS“). V tejto súvislosti pripojila čestné vyhlásenia jednotlivých fyzických osôb. Ďalej namietala, že členovia volebnej komisie s prenosnou volebnou schránkou sa vo viacerých prípadoch dostavili na adresu trvalého pobytu občanov obce Tibava, ktorí o hlasovanie týmto spôsobom nepožiadali. V prípade S. O. dokonca došlo k hlasovaniu

do prenosnej volebnej schránky v mieste trvalého pobytu voliča napriek skutočnosti, že volič o hlasovanie mimo volebnej miestnosti nežiadal. Člen volebnej komisie D. S. oznámil žalobkyni, že do prenosnej volebnej schránky hlasovali aj obyvatelia obce Tibava s trvalým pobytom v dome č. XXX M. XXX napriek skutočnosti, že o hlasovanie mimo volebnej miestnosti nežiadali a neexistovali u nich závažné dôvody na hlasovanie mimo volebnej miestnosti. Napokon namietala, že má podozrenie, že počas sčítavania hlasov kandidátov na starostu obce Tibava mohlo dôjsť k manipulácii s hlasovacími lístkami a úmyselnému zneplatneniu niekoľkých odovzdaných hlasov tým, že osoba odlišná od voliča zakrúžkovala na platnom hlasovacom lístku odlišným perom ďalšieho kandidáta. Vzhľadom na najtesnejší výsledok volieb pochybovala tiež o správnom posudzovaní platnosti všetkých hlasovacích lístkov a ich správnom sčítaní.

2. Žalovaný sa k žalobe vyjadril podaním zo dňa 22.12.2022. Uviedol, že žalobkyňa vo svojej žalobe namieta všetky možné porušenia a pochybenia, ku ktorým pri voľbách teoreticky môže dochádzať. Navodila dojem, že volebná komisia absolútne nedohliadala na priebeh a spôsob hlasovania, namiesto toho chodila po obci s prenosnou urnou a koho stretla, tomu dala hlasovať, hlasovacie lístky vyhodila za kultúrny dom a nakoniec pri sčítaní zakrúžkovala iným perom iného kandidáta. Žalobkyňa však k svojim podozreniam nepredložila ani jediný relevantný dôkaz, ktorý by jej podozrenia akýmkoľvek spôsobom preukázal. Podanie účelového trestného oznámenia nedokazuje, že s manipuláciou s volebnou dokumentáciou aj v skutočnosti došlo. Jednoduché a totožné čestné vyhlásenia takisto nedokazujú, že sú to vyhlásenia osôb na nich uvedených a podpísaných, pričom prevažná časť týchto osôb tvorí sociálne slabšia skupina obyvateľov obce Tibava. Ak by sa mali brať do úvahy podozrenia z manipulácie volieb u každého neúspešného kandidáta bez konkrétneho dôvodu a relevantného dôkazu, ako v tomto prípade, tak správny súd by musel preskúmať voľby vo všetkých okrskoch a inštitút volebnej komisie by tak úplne stratil na význame. Neunesenie volebnej prehry a to zvlášť s najtesnejším rozdielom jedného hlasu, s najväčšou pravdepodobnosťou doviedlo žalobkyňu a skupinu, ktorá ju pred voľbami podporovala, k podaniu tejto nedôvodnej žaloby s predloženými pochybnými čestnými prehláseniami s jediným cieľom, a to zvrátiť výsledok volieb s nádejou, že súd zneplatní voľby na základe žalobkyňou prezentovaných všeobecných podozrení preukazovaných vymyslenými a špekulatívnymi dôkazmi práve pre rozdiel jedného hlasu. Namietané nepreukázanie totožnosti voličov občianskym preukazom, resp. hlasovanie do prenosnej urny nevyžiadaným voličom, by aj tak nepredstavovali závažné hrubé porušenie volebného zákona priamo ovplyvňujúce výsledok volieb. Všetci voliči boli obyvatelia obce s trvalým pobytom a vydanie hlasovacích lístkov potvrdili na zozname voličov svojím podpisom. Ústavné volebné právo by prevažovalo nad právom člena komisie vyžadovať od voliča doklad totožnosti, nakoľko nepreukázanie totožnosti bráni voličovi hlasovať v danom momente, avšak neznamená, že volič svoje právo stráca. Tiež poukázal na to, že členmi volebných komisií sú prevažne obyvatelia obcí, ktorí svojich spoluobyvateľov dobre poznajú. Aj v tomto prípade bola viac ako polovica členov komisie priamo z obce, kde sa navzájom všetci obyvatelia poznajú, nakoľko ide o malú obec. Žiadal, aby súd žalobu ako nedôvodnú zamietol.

II.

Skutkové zistenia

3. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej „najvyšší správny súd“) vypočul na Okresnom súde Michalovce navrhnutých svedkov, ako aj ďalších svedkov, ktorí mohli ozrejmiť prípadnú dôvodnosť žalobných bodov.

4. Svedkyňa S. H. bola predsedníčkou miestnej volebnej komisie (ďalej „MVK“). Čo sa týka zisťovania totožnosti voličov, uviedla, že voliči prichádzali do volebnej miestnosti s občianskymi preukazmi v rukách, avšak mohlo sa stať, že údaje z občianskeho preukazu u niektorých voličov priamo nekontrolovali, pretože sú malá obec a všetkých svojich voličov volebná komisia osobne poznala. Všetci voliči boli zapísaní v zozname voličov a každého voliča v tomto zozname zakrúžkovali. Následne každý volič podpísal prevzatie obálok a hlasovacích lístkov a vykonal akt voľby. Nestalo sa, že by niektorý z voličov volil dvakrát. K voľbe do prenosnej volebnej schránky uviedla, že takto navštevovali voličov, ktorí boli zapísaní v osobitnom zozname voličov do prenosnej

volebnej schránky. Ohľadne S. O. uviedla, že o voľbu do PVS požiadala jeho manželka a on do PVS riadne odvolil. S PVS chodila ona a D. S.. Čo sa týka obyvateľov v dome s trvalým pobytom č. XXX uviedla, že pani Z., ktorá býva v tomto dome, taktiež volila do PVS, pričom voľbu do PVS nahlásila jej dcéra pani W. ešte ráno vo volebný deň. Čo sa týka domu č. XXX, tam volil S. Y., ktorý nebol predtým zapísaný do zoznamu týchto voličov, avšak umožnili mu do PVS hlasovať, pretože je ťažko zdravotná postihnutá osoba.

5. Svedok D. S. bol člen MVK. Chodil s PVS spolu so svedkyňou H.. Navštívili všetky osoby uvedené v zozname voličov do PVS. Potvrdil, že S. Y. hlasoval do PVS, pretože sa preukázal rozhodnutím úradu, že je ťažko zdravotne postihnutý. Preto mu na jeho žiadosť umožnili hlasovať a dopísali ho do zoznamu. K žiadnym iným osobám nezapísaným do tohto zoznamu nešli. Do PVS volil aj S. O. M. M. Z.. Obaja boli zapísaní v zozname voličov do PVS. D. G. do PVS nevolila.

6. Svedok X. K. uviedol, že v stredu po voľbách našiel za kultúrnym domom 7 kusov bielych obálok a 4 kusy modrých obálok z volieb. Obálky boli pokrčené a nevie, či boli použité alebo nepoužité. Uviedol, že bol vypovedať ako svedok v trestnom konaní, ktoré bolo za týmto účelom vedené, v ktorom zmenil výpoveď, ale pravda je, že našiel obálky. Svedok sa ďalej spontánne vyjadroval o okolnostiach preukazovania sa voličov občianskymi preukazmi bez toho, aby reagoval na konkrétnu otázku. Tiež uviedol, že svoj hlas odovzdal žalobkyni a potvrdil, že volil do PVS. Uviedol, že sa stretol s právnym zástupcom žalobkyne niekoľko dní pred výsluchom v tejto veci v Košiciach, kde má právny zástupca žalobkyne sídlo. Stretnutie mu dohovorela žalobkyňa.

7. Svedkyňa Z. W. uviedla, že je dcérou M. Z., ktorá volila do PVS. Svedkyňa osobne nahlásila túto voľbu v deň volieb na obecnom úrade, aby prišli s PVS k nej domov, pretože jej matka má vážne zdravotné problémy, je nevidiaca. Vo večerných hodinách prišli pani H. a pán S. s PVS k nim domov a jej matka M. Z. volila do PVS.

8. Svedok S. O. uviedol, že jeho voľbu do PVS nahlásila jeho družka a preto volebná komisia vedela, že majú prísť k nemu s PVS domov. On sám má ťažké zdravotné problémy, a preto volí do PVS každý rok. K čestným prehláseniam, ktoré podpísal a ktoré svedčia o tom, že o voľbu mimo volebnej miestnosti nežiadal, uviedol, že on ich nečítal a ani mu ich nikto neprečítal a vôbec nevie, čo sa v nich nachádza. Nevedel identifikovať ani osoby, ktoré mu tieto čestné prehlásenia doniesli na podpis.

9. Svedkyňa D. G. potvrdila, že nevolila do PVS, pretože o to nemala záujem. Napriek tomu sa dozvedela od žalobkyne, čo potvrdila S. H., že S. H. M. D. S. boli v deň volieb s PVS pred jej domom, avšak odišli, pretože ona v tom čase nebola doma, takže boli len pri bránke a otočili sa preč.

10. Najvyšší správny súd ďalej v zmysle § 312h ods. 4 SSP otvoril volebnú dokumentáciu, oboznámil sa s ňou a skontroloval jej správnosť prostredníctvom povereného člena senátu. Podľa zápisnice MVK obce Tibava, ktorá bola podpísaná všetkými členmi komisie bez výhrad, počet voličov, ktorí sa zúčastnili na hlasovaní bol 302, počet voličov, ktorí odovzdali obálku bol 302, počet hlasovacích lístkov vyhodnotených ako platné odovzdaných pre voľby starostu obce bol 297, z toho žalobkyňa dosiahla 96 hlasov a žalovaný 97 hlasov.

11. Najvyšší správny súd po prepočítaní počtu zapečatených hlasovacích lístkov vyhodnotených MVK ako platné zistil, že počet hlasovacích lístkov súhlasí s počtom hlasovacích lístkov uvedených v zápisnici, t. j. 297. Pre žalobkyňu bolo odovzdaných 96 hlasovacích lístkov, z toho 95 hlasovacích lístkov bolo označených zakrúžkovaním poradového čísla žalobkyne a 1 hlasovací lístok zakrúžkovaním mena, priezviska a veku žalobkyne bez zakrúžkovania poradového čísla. Pre žalovaného bolo odovzdaných 97 hlasovacích lístkov, všetky boli označené zakrúžkovaním poradového čísla žalovaného.

12. Ďalej najvyšší správny súd skontroloval osobitne zapečatené hlasovacie lístky vyhodnotenú MVK ako neplatné. Jedná sa o 3 hlasovacie lístky, z toho 2 hlasovacie lístky boli neoznačené, t. j. prázdne a 1 hlasovací lístok bol označený tak, že bolo zakrúžkované poradové číslo žalovaného. Iné úpravy na

lístku neboli. Ďalej sa v tejto časti volebnej dokumentácie nachádzali 2 použité obálky pre voľby do samosprávy obcí, pričom v každej obálke sa nachádzali 2 hlasovacie lístky s modrými pruhmi, t. j. pre voľby do samosprávneho kraja.

13. Ďalej boli spočítané osobitne uložené a zapečatené použité obálky a bolo zistené, že je ich 300. Spolu s 2 obálkami, ktoré sa nachádzali v časti dokumentácie neplatných hlasovacích lístkov, je počet spočítaných použitých obálok 302. Počet spočítaných použitých obálok súhlasí s počtom voličov, ktorí odovzdali obálku, uvedeným v zápisnici MVK.

14. Najvyšší správny súd sa taktiež oboznámil s uznesením Okresného riaditeľstva PZ v Michalovciach ČVS:ORP-839/SO-MI-2022 zo dňa 5.12.2022, právoplatné dňa 10.12.2022, o odmietnutí trestného oznámenia Z. S. vo veci podozrenia z prečinu marenia prípravy a priebehu volieb a referenda podľa § 351 ods. 1 Trestného zákona, ku ktorému malo dôjsť podľa oznamovateľa tým spôsobom, že na základe informácie od X. K., ktorý dňa 2.11.2022 v čase okolo 8.00 hod. mal vidieť na zemi v tráve za budovou kultúrneho domu v obci Tibava rozhádzané biele a modré obálky a volebné lístky, má podozrenie, že počas konania spojených komunálnych volieb a volieb do VÚC dňa 29.10.2022 v obci Tibava došlo k manipulácii s volebnými lístkami neznámou osobou, nakoľko nie je dôvod na začatie trestného stíhania alebo postup podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku. Z odôvodnenia súd zistil, že X. K. bol v tejto trestnej veci vypočutý dva krát. V prvej výpovedi zo dňa 10.11.2022 uviedol, že dňa 2.11.2022 videl za garážou kultúrneho domu asi 7 kusov bielych obálok a asi 4 kusy bielych obálok s modrým pásikom po obvode. Dňa 2.12.2022 zmenil výpoveď tak, že to, čo uviedol vo svojej výpovedi dňa 10.11.2022, sa nezakladá na pravde. On žiadne obálky za garážou na obecnom úrade v obci Tibava dňa 2.11.2022 nevidel a všetko, čo uviedol vo svojej výpovedi, si vymyslel. Konal tak preto, lebo bol nahnevaný na starostu S. Č.W., ktorý ho nevezal do práce na obecnom úrade na plný úväzok, a stále zobral niekoho iného.

III.

Právne východiská

15. Podľa čl. 30 ods. 1 prvá veta ústavy SR (ďalej len „ústava“) občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo alebo slobodnou voľbou svojich zástupcov.

Podľa čl. 31 ústavy zákonná úprava všetkých politických práv a slobôd a jej výklad a používanie musia umožňovať a ochraňovať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti.

Podľa § 24 ods. 2 zákona č. 180/2014 Z. z o podmienkach výkonu volebného práva v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon o voľbách“) volič po príchode do volebnej miestnosti preukazuje svoju totožnosť občianskym preukazom, ak v osobitnej časti nie je ustanovené inak. Okrsková volebná komisia zakrúžkuje poradové číslo voliča v zozname voličov a vydá mu hlasovací lístok a obálku. Prevzatie hlasovacieho lístka a obálky potvrdí volič v zozname voličov vlastnoručným podpisom; ak tak urobiť nemôže alebo ak prevzatie hlasovacieho lístka a obálky odmietne podpísať, predseda okrskovej volebnej komisie poznamená túto skutočnosť v zozname voličov. Okrsková volebná komisia vykoná pri podpise voliča opatrenia na ochranu osobných údajov ostatných voličov zapísaných v zozname voličov. Ak volič nepreukáže svoju totožnosť do skončenia hlasovania, hlasovanie sa mu neumožní. To platí aj pre hlasovanie mimo volebnej miestnosti. Ak ide o obvineného alebo odsúdeného, preukazuje sa jeho totožnosť preukazom odsúdeného, alebo preukazom obvineného, alebo svedectvom dvoch príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže prítomných v miestnosti ústavu, v ktorej sa má hlasovanie vykonať.

Podľa § 24 ods. 7 cit. zákona zo závažných, najmä zdravotných dôvodov, môže volič požiadať sám alebo prostredníctvom inej osoby obec a v deň konania volieb okrskovú volebnú komisiu o hlasovanie mimo volebnej miestnosti, a to len v územnom obvode volebného okrsku, pre ktorý bola okrsková volebná komisia zriadená. V takom prípade okrsková volebná komisia vyšle k voličovi dvoch svojich členov s prenosnou volebnou schránkou, hlasovacími lístkami, obálkou a so zoznamom tých voličov, ktorí požiadali o hlasovanie mimo volebnej miestnosti. Vyslaní členovia okrskovej volebnej komisie

zabezpečia, aby bola zachovaná tajnosť hlasovania a aby ten, kto hlasoval, podpísal prevzatie hlasovacieho lístka a obálky; ak tak volič nemôže urobiť alebo ak prevzatie hlasovacieho lístka a obálky odmietne podpísať, člen okrskovej volebnej komisie poznamená túto skutočnosť v zozname. Vyslaní členovia okrskovej volebnej komisie vykonávajú pri podpise voliča opatrenia na ochranu osobných údajov ostatných voličov zapísaných v zozname. Tento zoznam voličov sa pripojí k zoznamu voličov. Okrsková volebná komisia zakrúžkuje poradové číslo voliča v zozname voličov ihneď po návrate členov komisie vyslaných s prenosnou volebnou schránkou do volebnej miestnosti.

Podľa § 29 ods. 3 zákona cit. zákona poškodenie hlasovacieho lístka alebo obálky nemá vplyv na ich platnosť. Na prečiarknutie a dopisovanie hlasovacieho lístka sa neprihliada.

Podľa § 29 ods. 4 cit. zákona v sporných prípadoch rozhoduje o platnosti hlasovacieho lístka, prednostného hlasu a obálky okrsková volebná komisia s konečnou platnosťou.

Podľa § 182 ods. 1 cit. zákona volič po príchode do volebnej miestnosti preukazuje svoju totožnosť občianskym preukazom alebo dokladom o pobyte pre cudzinca.

Podľa § 182 ods. 4 citovaného zákona volič vkladá v osobitnom priestore na úpravu hlasovacích lístkov do obálky jeden hlasovací lístok pre voľby do obecného zastupiteľstva a jeden hlasovací lístok pre voľby starostu obce. Na hlasovacom lístku pre voľby do obecného zastupiteľstva zakrúžkovaním poradových čísiel označí kandidátov, pre ktorých hlasuje. Zakrúžkovať môže najviac taký počet kandidátov, aký má byť v príslušnom volebnom obvode zvolený počet poslancov obecného zastupiteľstva. Na hlasovacom lístku pre voľby starostu obce zakrúžkovaním poradového čísla označí jedného kandidáta, pre ktorého hlasuje.

Podľa § 184 ods. 1 citovaného zákona ak volič neoznačil zakrúžkovaním ani jedného kandidáta alebo ak označil zakrúžkovaním viac kandidátov, než má byť vo volebnom obvode zvolených poslancov obecného zastupiteľstva, alebo neoznačil zakrúžkovaním ani jedného kandidáta pre voľby starostu obce, alebo ak zakrúžkovaním označil viac ako jedného kandidáta pre voľby starostu obce, je hlasovací lístok neplatný.

Podľa § 189 ods. 4 citovaného zákona za starostu obce je zvolený ten kandidát, ktorý získal najviac platných hlasov. Pri rovnosti hlasov sa vykonajú nové voľby.

16. Vo vzťahu k voľbám, ktorých výsledok už bol vyhlásený v zmysle príslušných ustanovení volebného zákona, platí prezumpcia ich ústavnosti a zákonnosti, ktorá platí dovtedy, kým ústavný súd o voľbách napadnutých volebnou sťažnosťou v zmysle § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodne inak ako zamietnutím volebnej sťažnosti (PL. ÚS 7/2011) - teraz najvyšší správny súd na základe žaloby (pozn. najvyššieho správneho súdu).

17. Právomoc najvyššieho správneho súdu zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné sa podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 82/07, PL. ÚS 11/2011). Každé porušenie volebného zákona nevyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také porušenie volebného zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (PL. ÚS 20/2011).

18. Vo všeobecnosti platí, že na to, aby najvyšší správny súd vyhovel žalobe, musia byť splnené tri základné predpoklady: a) zistenie protizákonnosti volieb, t. j. porušenie zákonov upravujúcich organizáciu a priebeh volieb, príp. zákonov bezprostredne s nimi súvisiacich, b) príčinná súvislosť medzi zistenou protizákonnosťou volieb a žalobcom namietanou neplatnosťou volieb, resp. voľby kandidáta a c) intenzita protizákonnosti volieb, ktorá už spochybňuje výsledky volieb a ktorá odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú (boli) prejavom skutočnej vôle

voličov (m. m. PL. ÚS 118/07, PL. ÚS 11/2011). Dôležitým komponentom volebného súdnicstva je teda zisťovanie intenzity volebných nedostatkov z hľadiska ich vplyvu na rozhodovanie voličov a najmä na výsledok volieb.

IV.

Záver

19. S ohľadom na uvedené zásady najvyšší správny súd v okolnostiach danej veci vyhodnotil jednotlivé žalobné body z pohľadu, či boli preukázané skutkové okolnosti, ktoré sa v nich namietajú a ak áno, či tieto skutkové okolnosti mohli vyvolať také porušenie ústavy a zákona o voľbách, ktoré sú spôsobilé v konečnom dôsledku reálne ovplyvniť výsledok napadnutých volieb starostu obce Tibava.

20. K tvrdenému nálezu približne 10 kusov obálok s volebnými lístkami dňa 2.11.2022:

Jediným dôkazom na preukázanie tohto tvrdenia mala byť svedecká výpoveď svedka X.M. K.. Svedok na vypočutí pred najvyšším správnym súdom tvrdil, že za kultúrnym domom našiel presne 7 bielych obálok (nevedel, či boli použité alebo nie). Podľa zápisnice MVK bolo voličov, ktorí sa zúčastnili volieb, 302 a rovnaký počet voličov aj obálku odovzdalo. Tento počet súhlasí s počtom použitých obálok, ktoré boli súčasťou predloženej volebnej dokumentácie. Ako bolo vyššie uvedené, 300 obálok bolo v zapečatenej časti použitých obálok a 2 obálky boli v zapečatenej časti neplatných hlasovacích lístkov (v týchto obálkach boli hlasovacie lístky pre voľby do samosprávneho kraja). Žiadna použitá obálka tak nebola vynesená z pojednávacej miestnosti a zneužitá. Počet nepoužitých obálok v danom prípade nie je relevantný, pretože celkový počet obálok pred začatím hlasovania sa v zápisnici MVK neuvádza a po skončení hlasovania sa nevydané obálky zapečatujú v zmysle § 29 ods. 1 zákona o voľbách po skončení hlasovania. Najvyšší správny súd zdôrazňuje, že zapečatenie nevydaných obálok bolo pri otvaraní volebnej dokumentácie neporušené. V zmysle § 29 ods. 2 citovaného zákona okrsková volebná komisia sčíta obálky a porovná ich počet so záznamami na zozname voličov. Relevantný je teda počet použitých obálok, ktoré komisia nájde vo volebnej schránke a prenosnej volebnej schránke, ktorý musí súhlasiť s počtom vydaných obálok voličom. Uvedená podmienka v danom prípade bola naplnená, keď počet obálok z jednotlivých schránok bol 302 a počet voličov, ktorí sa zúčastnili na hlasovaní a odovzdali obálku, bol taktiež 302. Žiadna manipulácia s obálkami tak nebola preukázaná.

21. Toto tvrdenie žalobkyne nebolo preukázané ani v konaní vedenom na základe trestného oznámenia Z. S., keď Okresné riaditeľstvo PZ v Michalovciach uznesením zo dňa 5.12.2022, právoplatným dňa 10.12.2022, odmietlo jeho trestné oznámenie vo veci podozrenia z prečinu marenia prípravy a priebehu volieb a referenda podľa § 351 ods. 1 Trestného zákona, nakoľko nie je dôvod na začatie trestného stíhania alebo postup podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku.

22. Okrem toho najvyšší správny súd vyhodnotil výpoveď svedka K. ako nehodnovernú. V prvej výpovedi pred orgánom činným v trestnom konaní tvrdil, že videl okrem bielych obálok aj „biele obálky s modrým pásikom po obvode“, avšak takéto obálky vo voľbách dňa 29.10.2022 vôbec neboli vydané; išlo o čisto modré obálky. Pred orgánom činným v trestnom konaní v druhej výpovedi už uviedol, že si svoju prvú výpoveď vymyslel, lebo bol nahnevaný na žalovaného. Aj samotná jeho svedecká výpoveď pred najvyšším správnym súdom vykazuje značné nezrovnalosti. Kým z trestného oznámenia vyplýva, že Z. S. povedal, že našiel obálky aj volebné lístky (toto je uvedené aj v žalobe), na výsluchu pred najvyšším správnym súdom už uviedol, že našiel len obálky. Z výsluchu tohto svedka tiež vyplynulo, že komunikoval s právnym zástupcom žalobkyne pred uskutočnením tohto výsluchu a stretnutie mu dohodla žalobkyňa. Mal vedomosti o predmete konania a o konkrétnych námietkach žalobkyne, pričom jeho výpoveď nepôsobila spontánne, ale naučene. Tiež uviedol, že ako svoju kandidátku na starostku volil žalobkyňu. Svedok taktiež uviedol, že volil do PVS, čo však nie je pravda, ale naopak volil vo volebnej miestnosti. Všetky tieto skutočnosti znižujú hodnovernosť výpovede svedka K. do takej miery, že nie je možné z nej vychádzať ako z hodnoverného prameňa informácií.

23. Vzhľadom na vykonané dokazovanie najvyšší správny súd vyhodnotil túto žalobnú námietku ako plne nedôvodnú, keďže nebol preukázaný skutkový dej, ktorý bol uvádzaný v žalobe.

24. K námietke nepreukázania totožnosti voličov občianskym preukazom:

Žalobkyňa ďalej namietala, že viacerí voliči nepreukázali svoju totožnosť volebnej komisii občianskym preukazom, čo je v rozpore s § 24 ods. 2 zákona o voľbách. Z výpovedí svedkov vyplynulo, že skutočne neboli údaje na občianskych preukazoch pri jednotlivých voličoch kontrolované priamo z občianskych preukazov, hoci voliči vo väčšine prípadov občiansky preukaz držali v rukách. Svedkyňa H. a svedok S. ako členovia MVK uviedli, že voličov ako obyvateľov obce poznajú osobne, pretože sa jedná o malú obec. Uvedené potvrdila aj svedkyňa G.. Nebolo preukázané, že by volil niekto, kto nebol v zozname voličov alebo že by niekto volil dvakrát.

25. V tejto súvislosti najvyšší správny súd poukazuje na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 33/2018, podľa ktorého: Ústavný súd v daných súvislostiach berie do úvahy, že v predchádzajúcom volebnom zákone bola explicitne stanovená možnosť akceptovať voliča na základe toho, že ho poznajú členovia okrskovej volebnej komisie (§ 31 ods. 2 zákona Slovenskej národnej rady č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov). Súčasný volebný zákon (č. 180/2014 Z.z.) zmieňuje bez ďalšieho len občiansky preukaz ako spôsob identifikácie voliča, čo vytvára interpretačný priestor pri jeho aplikácii. Ústavný súd konštatuje, že v okolnostiach danej veci je pravdepodobnosť, že by hlasoval niekto, kto nie je v zozname voličov a kto objektívne nemal hlasovať v tom zmysle, že nemá v obci trvalý pobyt, minimálna a prakticky nič zo svedeckých výpovedí to nenaznačuje.

26. Porušenie tejto povinnosti najvyšší správny súd následne posúdil v súvislosti s vyššie citovanou ustálenou judikatúrou, keď vo volebnom súdnictve sa neuplatňuje teória tzv. „absolútnych väd“ volebného procesu, „t. j. takých porušení zákona o voľbách, ktoré by mali za následok automatické zrušenie volieb (volieb kandidáta alebo výsledku hlasovania). Vzhľadom na túto skutočnosť treba považovať všetky možné pochybenia a vady volebného procesu za relatívne a zvažovať, resp. zohľadňovať ich význam podľa ich vplyvu na výsledok volieb do zastupiteľského orgánu alebo na výsledok voľby konkrétneho kandidáta. Overenie volieb je založené na predpoklade objektívnej súvislosti medzi volebnou vadou a zložením zastupiteľského zboru alebo minimálne takej možnej príčinnej súvislosti (princíp potenciálnej kauzality)“ (rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 46/2014 zo dňa 18. februára 2015). Vzhľadom na uvedené závery treba považovať všetky možné pochybenia a vady volebného procesu za relatívne a zvažovať, resp. zohľadňovať ich význam podľa vplyvu na výsledok volieb.

27. V danom prípade je možné na zistený skutkový stav aplikovať vyššie uvedené závery rozhodnutí ústavného súdu v plnom rozsahu. Aj v prejednávannej veci bolo zistené, že členovia MVK poznali všetkých prichádzajúcich voličov osobne, všetci voliči boli zapísaní do zoznamu voličov, v zozname boli zakrúžkované ich poradové čísla a prevzatie volebných dokumentov v ňom potvrdili svojim podpisom. Svedecká výpoveď predsedníčky miestnej volebnej komisie svedkyne H. vylučuje, aby niektorý z voličov volil dvakrát alebo že by volil niekto, kto by nebol zapísaný do zoznamu voličov, pričom miestna volebná komisia podpísala zápisnicu bez akýchkoľvek námietok a výhrad. Okrem toho voliči mali občianske preukazy fakticky pri volebnom akte k dispozícii. V danom prípade nebolo možné ani aplikovať § 24 ods. 2, piata veta zákona o voľbách, podľa ktorej ak volič nepreukáže svoju totožnosť do skončenia hlasovania, hlasovanie sa mu neumožní. Volebná komisia voličov osobne poznala a nebol preukázaný prípad, že by volič svoju totožnosť odmietol preukázať. Ak v posudzovanom prípade žiaden člen komisie nespochybnil skutočnosť, že volili iba osoby, ktoré mali právo v danom volebnom okrsku voliť a voliči boli pripravení svoju totožnosť preukázať, uvedené ustanovenie nemožno aplikovať na posudzovanú vec. Z tohto dôvodu táto námietka sama osebe nemôže viesť k spochybneniu výsledkov volieb.

28. K námietke týkajúcej sa hlasovania do PVS:

Žalobkyňa ďalej namietala, že členovia komisie sa dostavili k niektorým obyvateľom obce s PVS bez toho, aby o hlasovanie mimo volebnej miestnosti žiadali. K tomu predložila čestné vyhlásenie D. G..

Táto svedkyňa uviedla, že volila vo volebnej miestnosti a hlasovať do PVS nežiadala. Napriek tomu sa následne dozvedela, že členovia volebnej komisie boli pred jej domom s PVS. Najvyšší správny súd konštatuje, že k žiadnemu porušeniu zákona nedošlo, keď v konečnom dôsledku volička do PVS nevolila.

29. Ďalej žalobkyňa namietala, že do PVS hlasovali voliči S. O. a osoby bývajúce v domoch č. XXX M. XXX, ktorí o volenie do PVS nežiadali a neexistovali u nich závažné dôvody. Súd sa preto zaoberal jednotlivými prípadmi volenia do PVS. Čo sa týka S. O., svedok potvrdil, že jeho družka žiadala volebnú komisiu, aby mohol hlasovať do PVS, čo aj uskutočnil vzhľadom na jeho ťažké zdravotné postihnutie. V jeho prípade nebolo zistené žiadne porušenie zákona, pretože bolo preukázané, že volič prostredníctvom inej osoby požiadal MVK o hlasovanie mimo volebnej miestnosti a mal na to aj závažný dôvod. V prípade osoby žijúcej v dome č. XXX, jednalo sa o M. Z., bolo preukázané, že svedkyňa W. osobne požiadala MVK v deň volieb o voľbu do PVS pre svoju matku zo zdravotných dôvodov, pretože je nevidiaca. Ani v tomto prípade nebolo preukázané žiadne porušenie zákona o voľbách. Čo sa týka domu č. XXX, v ňom bývajúci S. Y. volil do PVS, avšak predtým nepožiadal MVK o hlasovanie mimo volebnej miestnosti. Jej členovia mu to umožnili z dôvodu, že je ťažko zdravotne postihnutý a požiadal o to. V danom prípade, teda došlo k čiastočnému porušeniu § 24 ods. 7 zákona o voľbách, keďže vyslaní členovia MVK umožnili S. Y. hlasovať do PVS, aj keď o to komisiu nepožiadal. Na druhej strane existovali tu závažné dôvody, a to zdravotné dôvody na jeho strane, aby mu bolo toto hlasovanie umožnené.

30. K námietke nesprávneho sčítania odovzdaných hlasovacích lístkov a k posúdeniu platnosti odovzdaných hlasovacích lístkov:

Pre objektívne zistenie týchto skutočností najvyšší správny súd skontroloval predloženú volebnú dokumentáciu, ktorá bola riadne zapečatená. Bolo preukázané, že počet odovzdaných obálok podľa zápisnice MVK a počet použitých obálok nachádzajúcich sa v predloženej volebnej dokumentácii, ktoré boli spočítané najvyšším správnym súdom súhlasí; ich počet je 302. Rovnako súhlasí aj počet odovzdaných hlasovacích lístkov vyhodnotených komisiou ako platné s počtom hlasovacích lístkov spočítaných najvyšším správnym súdom; ich počet je 297.

31. Podľa zápisnice MVK pre žalobkyňu bolo odovzdaných 96 platných hlasov a pre žalovaného 97 platných hlasov. Najvyšší správny súd prepočítal a vyhodnotil všetky odovzdané hlasovacie lístky vyhodnotené MVK ako platné, pričom v jednom prípade vyhodnotil hlasovací lístok ako neplatný, teda inak ako MVK. Najvyšší správny súd zistil, že v odovzdaných hlasovacích lístkoch vyhodnotených MVK ako platné sa nachádza aj jeden neplatný hlasovací lístok, ktorý bol komisiou vyhodnotený v prospech žalobkyne. Ide o hlasovací lístok, na ktorom nebola žalobkyňa označená zakrúžkovaním jej poradového čísla, ale len zakrúžkovaním jej mena, priezviska a veku. V tejto súvislosti najvyšší správny súd poukazuje na kogentnú právnu úpravu spôsobu hlasovania uvedenú v § 182 ods. 4 zákona o voľbách a to zakrúžkovanie poradového čísla. V kontexte s § 184 ods. 1 cit. zákona, taký lístok, ktorý nie je označený zakrúžkovaním poradového čísla kandidáta, nemožno uznať za platný. Na tejto skutočnosti nemôže nič zmeniť fakt, že posudzovanie hlasovacích lístkov bolo prípadne benevolentnejšie u všetkých kandidátov (PL. ÚS 21/99). Pokiaľ zákon bezvýhradne vyžaduje zakrúžkovať poradové číslo kandidáta, v danom prípade táto podmienka platnosti skúmaného hlasovacieho lístka nebola splnená. Poradové číslo kandidáta č. 2 (ani žiadne iné) nebolo zakrúžkované. Na prípadné iné úpravy volebného lístka (v danom prípade zakrúžkovanie jej mena, priezviska a veku) sa neprihliada podľa § 29 ods. 3 zákona o voľbách. Pre žalobkyňu tak bolo v skutočnosti odovzdaných len platných 95 hlasov.

32. Najvyšší správny súd posúdil aj platnosť všetkých hlasovacích lístkov vyhodnotených MVK ako neplatné. S týmto vyhodnotením sa stotožnil až na jeden prípad, kedy bol v neplatných hlasovacích lístkoch zaradený platný hlasovací lístok pre žalovaného. Žalovaný je na ňom označený zakrúžkovaním jeho poradového čísla 3. Iné úpravy na lístku nie sú. Ide bez akýchkoľvek pochybností o platný hlasovací lístok v prospech žalovaného. Žalovaný tak dosiahol počet platných hlasov 98.

33. Žalobkyňa tak v skutočnosti oproti oficiálnym výsledkom volieb získala o jeden hlas menej a žalovaný o jeden hlas viac. Preto rozdiel hlasov medzi žalobkyňou a žalovaným je tri hlasy v prospech žalovaného.

34. K námietke, že mohlo dôjsť k úmyselnému zneplatneniu niekoľkých odovzdaných hlasov tým, že osoba odlišná od voliča zakrúžkovala na platnom hlasovacom lístku odlišným perom ďalšieho kandidáta:

Súd poukazuje na zloženie neplatných hlasovacích lístkov. Ako bolo vyššie uvedené, vo v tejto časti volebnej dokumentácii sa (okrem hlasovacích lístkov, ktoré neboli na predpísanom tlačíve - išlo o lístky do volieb samosprávneho kraja) nachádzajú 3 hlasovacie lístky, z ktorých je však 1 hlas platný v prospech žalovaného (hlasovací lístok so zakrúžkovaným poradovým číslom 3) a len 2 hlasy sú neplatné. Obidva tieto hlasovacie lístky sú čisté hlasovacie lístky, teda neoznačené, v ktorých nie je uvedený žiadny zásah perom. Z uvedeného vyplýva, že táto námietka žalobkyne bola čisto hypotetická a nezakladá sa na pravde.

35. Najvyšší správny súd nepristúpil k prepočítaniu nepoužitých hlasovacích lístkov, ako to požiadala žalobkyňa podaním zo dňa 24.1.2023, keďže v návrhu na doplnenie dokazovania neuviedla žiadnu konkrétnu skutočnosť, ktorá by sa mala navrhovaným prepočítaním preukázať. Súd tiež poukazuje na to, že v zápisnici MVK sa neuvádza konkrétny počet hlasovacích lístkov pred začatím hlasovania, ani počet nevydaných hlasovacích lístkov po skončení hlasovania (rovnako, ako je tomu pri nevydaných obálkach). Okrem toho počet nepoužitých (nevydaných) hlasovacích lístkov sa odvíja nielen od počtu voličov, ale aj od počtu nesprávne upravených lístkov, ktorý môže byť rozličný. Rovnako najvyšší správny súd nevyhovel žiadosti žalobkyne o zaslanie menného zoznamu voličov. Konanie vo veciach ústavnosti a zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy je konaním volebného súdnictva, nie správneho súdnictva. Preto volebná dokumentácia nie je typickým administratívnym spisom, predkladaným správnym orgánom v správnom súdnictve a vzťahuje sa na ňu osobitný režim uvedený v § 312h ods. 4, 5, 6 SSP. Táto úprava nadväzuje na úpravu § 39 ods. 3 zákona o voľbách, podľa ktorého do volebných dokumentov (okrem zápisnice o výsledkoch volieb) môžu nahliadať len súd a orgán činný v trestnom konaní. Účastník konania podľa týchto ustanovení nemá právo požadovať kópiu (časti) volebnej dokumentácie. Okrem toho menný zoznam voličov obsahuje výhradne osobné údaje viažuce sa na identifikované fyzické osoby (vrátane ich mien a priezvisk), ktoré sú predmetom ochrany podľa osobitného zákona.

36. Najvyšší správny súd napokon zvažoval, či vyššie uvedené pochybenie pri hlasovaní S. Y. do PVS (absencia jeho žiadosti o hlasovanie mimo volebnej miestnosti, ale súčasne existencia vážneho dôvodu pre hlasovanie do PVS), ktoré vyplynulo z vyššie uvedeného rozsiahleho dokazovania, mohlo mať v okolnostiach danej veci také dopady, že mohlo vyvolať reálne pochybnosti o tom, či napadnuté voľby boli slobodné a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle oprávnených voličov.

37. V daných súvislostiach najvyšší správny súd poukazuje aj na to, že volebné súdnictvo je založené na predpoklade objektívnej príčinnej súvislosti medzi volebnou vadou a zvolenou osobou starostu alebo aspoň na možnej príčinnej súvislosti (potencionálnej kauzalite). Túto možnú príčinnú súvislosť však treba vykladať nie iba ako abstraktnú možnosť, ale treba ju v konaní riadne preukázať (mutatis mutandis rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 787/06 z 29.1.2007).

38. V predmetnom prípade najvyšší správny súd dospel k záveru, že pri rozdieloch hlasov medzi zvoleným starostom a žalobkyňou, len vo vzťahu k jednému voličskému hlasu možno predpokladať objektívnu príčinnú súvislosť medzi uvedeným volebným pochybením a osobou zvoleného starostu. Vzhľadom na charakter zisteného pochybenia, primárne podmienený snahou vyslaných členov MVK vyjsť v ústrety ťažko zdravotne postihnutému voličovi a aj vzhľadom na volebný výsledok je potom potrebné konštatovať, že porušenie § 24 ods. 7 zákona o voľbách nebolo takej intenzity, ktorá by zakladala právomoc najvyššieho správneho súdu vyhlásiť napadnuté voľby za neplatné, pretože zistené porušenie zákona o voľbách nemohlo rozhodujúcim spôsobom ovplyvniť priebeh a výsledok volieb starostu obce Tibava. Preto najvyšší správny súd žalobu podľa § 312j ods. 1 SSP zamietol.

39. O trovách konania rozhodol najvyšší správny súd podľa jeho výsledku a keďže zamietnutie žaloby znamená úspech žalovaného v konaní, priznal mu voči neúspešnému žalobcovi právo na ich úplnú náhradu. Postupoval pritom podľa ustanovenia § 168 SSP, ktoré umožňuje priznať žalovanému právo na náhradu trov len vtedy, ak to možno spravodlivo požadovať, pričom náhradu trov právneho zastúpeniu tu možno orgánu štátnej správy priznať len výnimočne. Toto ustanovenie je však primárne určené na rozhodovanie o náhrade trov konania orgánu verejnej správy, ktorý v správnom súdnictve vystupuje v postavení žalovaného. Konanie vo volebných veciach (o žalobách proti neústavnosti a nezákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy) je však typickým kontradiktórnym konaním, ktorého účastníkmi sú súkromné subjekty (§ 312c, § 312d SSP), nie správne orgány či subjekty v podobnom postavení. Ak žalovanému vznikli v konaní dôvodne vynaložené trovy, možno považovať podmienku spravodlivého požadovania ich náhrady voči žalobcovi za splnenú. Otázku vzniku trov a dôvodnosti ich vynaloženia posúdi asistent sudcu najvyššieho správneho súdu, ktorý v zmysle § 175 ods. 2 SSP rozhodne o výške náhrady trov osobitným uznesením.

40. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 5:0 (§ 139 ods. 4 SSP).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.